

**MEAHCIRÁÐÐEHUSA MEARRÁDUS
MR 1404/2022**

Meahcebevddu guoskevaš guovlluguovdasaš dihtomeriin sámiid ruovttuguovllus Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddain ja Lappi bálgosa guovllus Soađegili gielddas 1.6.2022- 31.7.2025.

Addojuvvon Oulus 12.4.2022

Mearrádus

Meahciráđdehus lea nannen čuovvovaš guovlluguovdasaš dihtomeriid Meahciráđdehusa hálddašan stáhta eana- ja čáhceguovlluid ávkkástallamis meahcebevddus. Dát mearrádus gomiha árabut addojuvvon mearrádusa nr 1568/2019. Nannejuvvon dihtomeriid galgá čuovvut go miedihuvvojit lobit dahje muđuid meahcástanvuoigatvuoda attedettiin.

Meahcebevddu guoskevaš smávvafođđu lohpedihtomearit Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddain ja Lappi bálgosa guovllus Soađegili gielddas áigegaskkas 1.6.2022 - 31.7.2025:

Soađegili (Lappi bálgus)

Ovdal ja manjá meahcevuonccesloddebaji lobit fámus oktanaga eanemustá 130 st./jdr. Meahcevuoncceslottiid bivddu áigge meahcevuoncceslottiid meahcástanvuoigatvuoda sisttisoallan lobit fámus oktanaga eanemustá 70 st./jnd ja smávvafođđulobit almmá meahcevuoncceslottiid meahcástanvuoigatvuoda eanemustá 60 st./jdr. Eanemustá lobit fámus gaskamearálaččat 0,6 lobi jándoris / 1000 há.

Anár (Lohpeguovllut 1606 Váhčir, 1610 Bátneđuottar, 1611 Guhtur ja 1612 Čármaoavi)

Meahcevuoncceslottiid bivddu áigge meahcevuoncceslottiid meahcástanvuoigatvuoda sisttisoallan lobit fámus oktanaga eanemustá 60 st./jnd.. Eanemustá lobit fámus gaskamearálaččat 0,5 lobi jándoris / 100 há.

Eanodat, Ohcejohka ja Anár (Lohpeguovllut 1605 Njávđán, 1606 Gámas, 1608 Muotkkeduottar, 1609 Ánġel)

Rievssaha bivddu áigge meahcástandeatta eanemustá 1 meahcástanjdr//km². Goittotge buorre rievssatnáli áigge meahcástandeatta sáhtá leat eanemustá 1,5 meahcástanjdr//km² váldimiin vuhtii, ahte ovta beaivvi gaskamearálaš meahcásteaddjimearri ii oaččo 10 beaivve áigodagas mannat badjel rádjeárvvu 1 meahcásteaddji / 1500 há. Vuollegas rievssatnáli áigge meahcástandeatta sáhtá leat eanemustá 0,5 meahcástanjdr//km²

Ovdalis máinnašuvvon guvllolaš dihtomeriid lassin sáhtá vuoncceslottiid meahcástanáigge vuovdit meahcástanlobiid eará smávvafođđui eanemustá 20 % veardde meroštallojuvvon guovlluguovdasaš vuonccesloddedihtomearis.

Ovdal ja maŋŋá vuonccesloddebaji lobit sáhtte leat fámus oktanaga eanemustá:

- 190 st./jdr Eanodagas
- 420 st./jdr Anáris
- 230 st./jdr Ohcejogas

Oppa guovllus:

Ovdal jahkásaš lohpedihtomeari mihtideami ja mearrádusa meahcástanlobiin bivdojuvvon fuoddošlájain galgá gullat guovllu fuoddodikšunserviid ja Suoma fuoddoguovddáža.

Ealgga ja guovžža meahcásteapmi

Ealgabivddu guovlolobit meahcástanlága 8 § guovllus mearriduvvojit báikkálaš diliid, dorvvolašvuodaáššiid ja fuoddodikšunserviiguin jahkásaččat ordnejuvvon ráddádallamiid vuodul. Jus seammá lohpeguovllus bivdá eanet go okta joavku, guovllus galgá váldonjuolggadusa mielde leat unnimustá 80-160 hektára/báhčči. Vuogálaš meahcástanordnemiid vejolažžan dahkama várás sáhttá dárbbu mielde geavahit unnit minimaárvvu. Máŋgga ealgaguovlologi mediheapmin seammá guvlui galgá leat unnimustá 1000 há meahcástanviidodat/joavku. Ásahuvvon dihtomeari stuorit meahcásteaddji ja joavkku guovdu lean hektárameriid sáhttá dárbbasettiin geavahit omd dakkár bivdoguovlluin, maid geaidnofierpmádat leat hárvvis. Gokčevaš geaidnofierpmádaga bivdoguovlluin meahcástandeatta lea dássidut ja bivddu sáhttá čujuhit guovllu sierra osiide vai sáhttá garvit bahku.

Jus eanaš oasis báhččiin lea ruovttubáiki dakkáraš (ovtta) gielddas, mas sis lea meahcástanlága 8 §:s oaivvilduvvon riekti bivdit stáhta guovlluin, figgat guovllulohpeohcamušas stivret vuosttažettiin dán gažaldatvuloš gieldda guvlui, jus dán gielddas leat doarvái stáhta eatnamat dan ektui man olu doppe leat bivdit.

Guovžabivddu eanemusdihtomearri 1 lohpi/1500 há.

Ákkastallamat

Dán dihtomearremearrádusa válmmaštaladettiin leat ráddádallan sámedikkiin 17.2.2022. Sámediggelága (974/1995) 9 §:a mielde Meahcirádddehusas lea ráddádallangeatnegasvuolta buot guhkás váikkuhan ja mearkkašahtti doaimmain, mat sáhttet njuolga ja earenoamáš vugiin váikkuhit ee. sámiid kultuvrii ja sin sajádahkii eamiálbmogin. Dihtomeari evttohusas lea lassin bivdojuvvon 24.2.2022 cealkámuš nuortalaččaid siidačoahkkimis ja nuortalašrádis (Nuortalašláhka 253/199, 56§).

Dán dihtomearremearrádusa válmmaštaladettiin leat gullan sámiid ruovttuguovllu ráddádallangottiid; Eanodaga ráddádallangoddi 21.2.2022, Ohcejoga ráddádallangoddi 23.2.2022 ja Anára ráddádallangoddi 24.2.2022 (láhka Meahcirádddehusas 39 §). Ráddádallangottiin guorahallat lassin jahkásaččat meahcebeivddu ollašuvvama sámiid ruovttuguovllus ja mannat čada daid guovddáš áššiid, maid ráddádallangoddái gullevaš čanusjoavkobealit oidnet dárbbalažžan váldit vuhtii meahcebeivddu jahkásaš virgeopmahašplánemis.

Meahciráđdehus fállá meahcástanvejolašvuodaid dušše stáhta eatnamiidda. Jus lobit eai reahkká buohkaide, dat fállujuvvojit vuosttažettiin daidda riikkavuložiidda, geain eai muđuid leat govttolaš vejolašvuodat meahcásteapmái (meahcástanláhka 45 § ja 46 §). Dáid vejolašvuodaid galgá goittotge juohkit nu, ahte sáme kultuvrra hárjeheami rievttit váldojuvvojit vuhtii ja meahcástanlága 8 §:s oaivvilduvvon gieldalaččaid nuvtá meahcástanvuoigatvuohta stáhta eatnamiin lea ravdaektun váldojuvvon vuhtii.

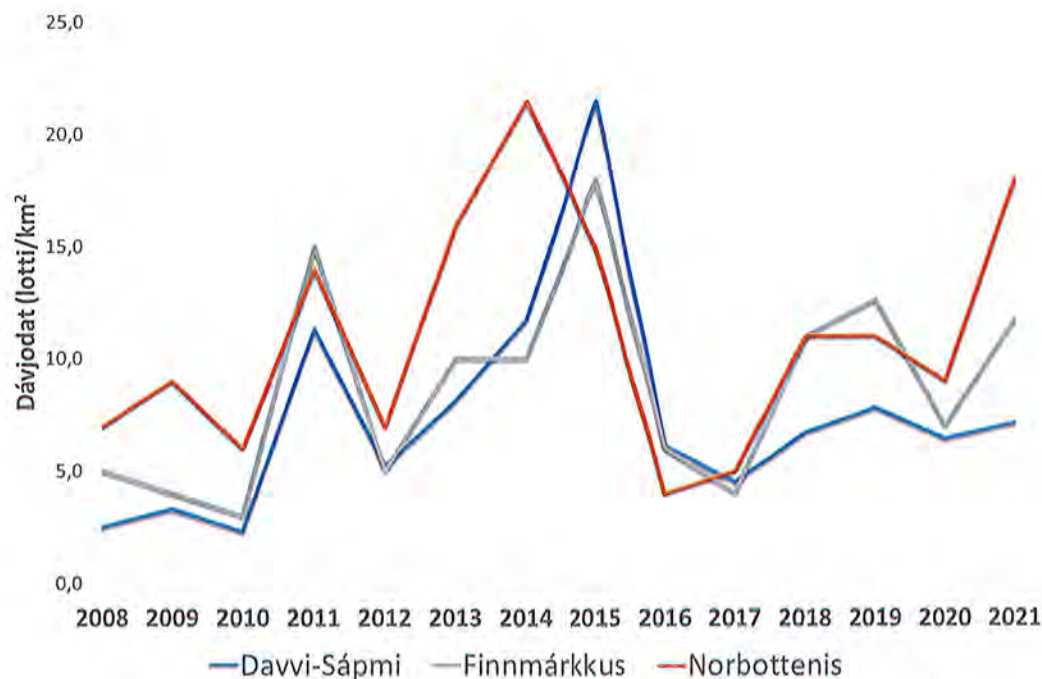
Meahcásteapmi, eandalii rievssaha gárdun lea maiddá oassi sámiid árbevirolaš kultuvrras. Dán mearrádusa dárkkuhussan lea dahkat dihtomeari meahccebivdui nu, ahte dat lea ekologalaččat ja sosiálalaččat suvdilis, ja ahte ovdalis máinnašuvvon sierrarievttit dorvvastuvvojit. Sáme kultuvrii gullelaš boazodoallu váldo vuhtii lohpe meahcásteami plánemis ja rávvagiid addimis guvllolaš, mearálaš dahje lohpeavttuide merkejuvvon ráddjehussan.

Dát dihtomearremearrádus lea fámus golbma meahcástanbaji ja dat nohká 31.7.2025. Golbma jagi sáhtá árvvoštallot guhkkodaga dáfus áigegaskan, goas ii geargga dáhpáhuvvat dakkár servodatlaš mearkkašahti nuppástusat, mainna livččii váikkuhus dihtomeari vuodđojurdagiidda.

Jus muhtun fuoddoealli nálli lea áitojuvvon, sáhtá dán šlája bivddu gielddit meahcástanlága 38 §:a vuodul eana- ja meahcedoalloministeriija ášahusain mearreáigái šlája dihttonguovllus dahje oasis das. Dát ráddjehusat dahje gildosat gusket buot meahccebivdiid.

Vuonccesloddenálit

Vuonccesloddenáliid čuovvun dáhpáhuvvá Suomas eanaš Luondduriggodatguovddáža (Luke) fuoddogolbmačiehkarehkenastimiiguin. Golbmačiehkarehkenastimiid bálddas Davvi-Sámi rievssatnáliid dili čuovvuma várás váldojuvvui jagi 2008 atnui odđa vuohki, linnjárehkenastin vuonccesloddebeatnagiiguin, man vuodđun lea jahkásaččat borgemánu álggus sulaid 200 rehkenastinlinjjás ja sulaid 800 km:a mátkkis čoggon áiccamateriála. Dávisteaddji vuohki lea anus Norggas ja Ruotas, gos dan leat gávnahan heivet hui bures duottarguovlluid rievssatnáli čuovvumii. Rehkenastimiid bohtosiid vuodul rievssatdávjodat ja rievssatnáli molsašuddamat leat jagis jahkái oalle seammasullasaččat Ruota Norrbottenis, Norgga Finnmárkkus ja Suomas Davvi-Sámis (govva 1). Dás sáhtá gávnahit, ahte stuorraguovllus meahccebivdu ii leat guovddáš dahkki rievssatbáli dillái.

Govva 1. Rievssatdávjodat Davvi-Sápmis, Norrbottenis ja Finnmárkkus jagiid 2008-2021. Gáldut: Luondduriggodatguovddáš, Maria-Hörnell Willebrand (Inland Norway university of applied sciences,) ja Einar Asbjørnsen (Finnmárkkuopmodat).

Heajos rievssatjagiid 2008-2020 maŋŋá Davvi-Sámi rievssatnálli lassánišgodii jagi 2011 rájes ja olahii nállečohka jagi 2015, goas gaskamearálaš rievssatdávjodat lei sulaid njealjegeardásaš (21,5 rievssaha km²) jagi 2012 ektui (5,2 rievssaha/ km²) (Paasivaara, A., Helle, P. & Katajamaa, J. 2015). Dávisteaddji nállečohka gávnnavuvui rievssahis maiddái Finnmárkkus seammá jagi, ja jo jagi árabut Norrbottenis.

Valljái rievssatnálliid duohken ledje dalle earenoamáš čivgabuvttadeapmi ja deahtis goddesáhpán- ja muolldatnállit Davvi-Sápmis, mat veahkehedje rievssatnáli stuorruma go spiret siktejedje bivddu ciebaniid. Golmma jagi goargunbaji maŋŋá olles kalohttaguovllu rievssatnálli maŋosmanai jagiin 2016 ja 2017 heajos bessema ja gahččan goddesáhpán- ja muolldatnáliid čuovvumuššan gaskageardásaš dahje dan vehá vuolit dássái. Rievssatnálli ii goittotge njiedjan nu vuollegažžan go jagiin 2008-2010.

Jagi 2018 rievssatnálli buorránii fas vuonccesbeanarehkenastimiid guhkesáigásaš gaskamearálaš dássái, gos dat lea bisson maŋimus jagiid. Guvllolaš ovttá jagi spiehkastahkan lei rievssatnáli njiedjan Ohcejogas 2020 heajos bessenbohtosa čuovvumuššan. Ohcejogage rievssatnálli badjánii fas čuovvovaš jagi gaskamearálaš dássái (Paasivaara, 2021). Eana- ja meahccedoalloministeriija ii leat oaidnán dárbbášlažžan oanidit rievssaha bivdoáiggi Ohcejoga, Anára ja Eanodaga gieldmaid guovlluin šat jagi 2010 maŋŋá. Eana- ja meahccedoalloministeriija lea meahccevuoncceslottiid bivdoáiggiid guoskevaš ášahusaid ákkastallanmuittuhančállagis gávnnavu mannan jagiid, ahte rievssahii čuohečan bivdodeatta lea oppalaččat unni Davvi-Sápmis, nuba bivdoáiggiid ii leat dárbu ráddjet.

Soadegili guovllus rievssatnállit ledje heajut jagiid 2016 ja 2017, dalle rievssat lei ráfáiduhhton Soadegili guovllus ja olles Nuorta-Lappi guovllus . Rievssatnállit buorránii Nuorta-Lappis gaskageardásaš dásái jagi 2018, ja ee. Soadegilis rievssahis lei mánu guhkkosaš (10.9-10.10) bivdoáigi jagiid 2018-2020. Mannan jagi rievssaha bivdoáigi Soadegilis guhkiduvvui ain golggotmánu lohppii (10.9.-31.10.2021).

Hurri ja bakku nálit leat mañimuš golmma jagi guorahanáigodaga áigge bisson oalle stádisin. Jagiid 2019-2020 hurrái lei Davvi-Sámi gielddain guovtti mánotbaji bivdoáigi (10.9.–10.11.2019) ja báikkuid Lappis (mielde maiddá Soadegilli) golmma mánu guhkkosaš bivdoáigi. Jagi 2021 hurri bivdoáigi čakčat guhkui maiddá Anára gielddas golmma mánu guhkkosažžan. Vuosttas gearde jahkelogiide varris hurri lei jagiid 2020 ja 2020 vejolaš Nuorta-Lappi gielddain bivdit maiddá oddajagimánus ovttanuppelot jándora áigge (20.-31.1.). ja ain jagi 2020 oddajagimánus jo golmma vahku áigge (10.1.-31.1.2022) stuorra oasis Lappi, mielde Anára gieldda guovllus. Bakku lei jagiid 2019-2020 guovtti mánu guhkkosaš áigodagas vejolaš bivdit oppa Lappi guovllus. Jagi 2021 bakku bivdoáigi Lappi davviosiin oanui goittotge mánu guhkkosažžan.

Čukčánálit leat golmma mañimuš jagi guorahallanáigodaga áigge lean Anáris buorit ja ain buorráneamen.. Eanodagat čukčánálit leat golmma mañimuš jagi áigge bisson stádisin, ja guhkesáigásaš gaskaárvvu buorebun. Čukčái lei dego hurrái jagiid 2019-2020 Davvi-Sámi gielddain guovtti mánu guhkkosaš bivdoáigi (10.9.-10.11.) ja oasis Lappis (mielde maiddá Soadegilli) golmma mánu guhkkosaš bivdoáigi. Jagi 2021 čuvččá bivdoáigi guhkui maiddá Anára gielddas guovlluin golmma mánu guhkkosažžan, dan lassin varris čuvččá lei vejolaš bivdit Anáris vuosttas gearde maiddá čuovvovaš jagi oddajagimánus 2022 (10.-31.1.).

Meahcebivddu ekologalaš ja sosiálalaš suvdilvuoda sihkarastin

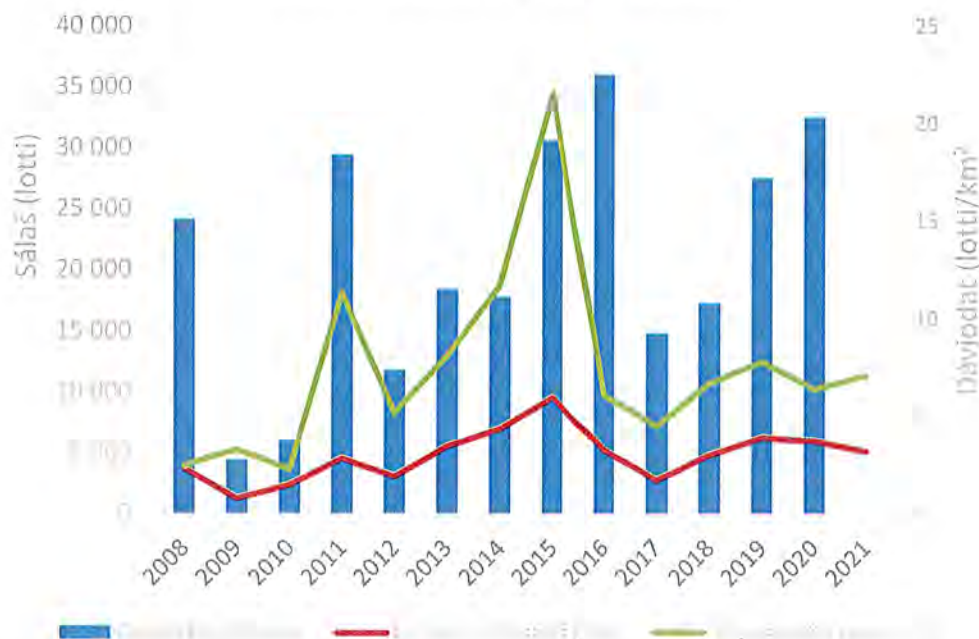
Dán dihtomearremearrádusas duottarguovllu rievssatbivddu meari meroštallamis dollet meahcástandeattu, man suvdilvuoda rádjeárvun árvvoštallet golbma (3) bivdojándora/km². Rádjeárvvu vuodđun leat dutkanbohtosat (Willebrand & Hörnell 2001, Hörnell-Willebrand 2005, Willebrand je. 2011), ja dat leamašan anus Ruota stáhta eatnamiid rievssatbivddu muddemis jagi 2006 rájes. Ovdalis máinnašuvvon dutkamušat leat čájehan, ahte meahcástandeaddaga ráddjen golmma bivdojándorii njealjehaskilomehtera guovdu bisuha rievssatjámolašvuoda ekologalaččat suvdilis, vuollet 30 % jahkásaš dásis. Rievssaha meahcástanvearuhus Davvi-Sámis lea mannan jahkelogi áigge bisson eanaš dán dási vulobealde, eanemustá 20 % sturrosažžan. Spiehkastahkan leat buorit rievssatjagit, goas gárdun lassána čielgasit ja oppalašrievssatsállaša oassi rehkenastojuvvon nális badjána lahka suvdilvuoda rádjeárvvu (30 %) (Kangas je. 2006 ja Niemi je. 2009).

Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddaid oktiirehkenastojuvvon rievssatsálaš molsašuttai Luke bajásdoallan statistihkkavuodu mielde mañimuš logi jagi áigge 4 400 - 36 000 lotti gaskka (govva 2). Sálašmeari stuorra molsašuddan govvida duottarguovllu rievssahii dábálaš nállemolsašuddama. Lohpebivdiid oassi oppalašsállašis lea molsašuddan 15 - 40 % gaskka. Lohpebivdiid rievssatsállaša oassi lohpeguovlluin rievssatnállis leamašan oppa guorahallojuvvon áigodagas

(2008-2021), jagi 2009 vuhtii válddekeahhtá, báhcán vuolled 5 %:a. Lohpebivddus boahhtán meahcástanvearuhus lea ná bisson hui govttolažžan.

Báikegottálaččaid sálašoassi Davvi-Sámi rievssatnális lea gaskamearálaččat s. 70 % (Nykänen je. 2014). Árbevirolaš gieldda ássiid hárjehan rievssaha gárduma oassi lea s. 50 % sállas (Korhonen 2004). Lea buorre fuobmát, ahte Luke geavahan statistihkkaáigodat lea kaleanddarjahki, man dihtii odđajagi-njukčamánu rievssatsálaš girjejuvvo čuovvovaš meahcástanjagi sállasii. Ovdamearkan stuorámuš oassi jagi 2016 čeahkkaneš gárdebivdiid álgodálvvi sállas, iige čavčča 2016 sállas, goas rievssatnáli lei juo garrasit njiedjan. Davvi-Sámi bivdojuvvon rievssatsálaš lovttai jagis 2017 jahkái 2020 sulaid 15 000 lottis 32 500 loddái. Lohpebivdiid sálaš lea seammá áigegaskkas molsašuddan sulaid 2800-6300 rievssaha gaskkas. Eará vuoncceslottiid oktiirehkenastojuvvon sálaš Davvi-Sámi lovttai jagis 2017 jahkái 2020 1 400 lottis 5600 loddái (Luondduriggodatguovddáš statistihkkavuoddu). Oppalašsállasa loktan šattai čukčásállasa lassáneamis dán áigegaskkas 1400 lottis 4300 loddái. Bakku ja hurri ledje jagi 2017 Davvi-Sámi oalát ráfáidahtton.

Davvi-Sámi rievssatsálaš

Govva 2. Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddaid oktiirehkenastojuvvon oppalašsálaš ja lohpebivdiid sálaš ja rievssatdávjodat jagiin 2008- 2021.

Gielddas ássan meahcásteaddjiid oasi dorvvasteapmin jahkásaš vuvdojuvvon lobiid mearri ráddjejuvvo 0,5-1,5 meahcásteaddjái/km². Dalle árvoštallojuvvon gieldda ássiid ja lohpemeahcásteaddjiid oktiirehkenastojuvvon oppalašsálaš ii mana badjel suvdilis vearuheami rádjeárvvu (rievssahis 30 %). Dihtoearemearrádušas ráddjejit lassin gieldda ássiid ja lohpemeahcásteaddjiid oktiirehkenastojuvvon gaskamearálaš meahcásteaddjimearrin 1 meahcásteaddji/1 500 há jándoris. Dán rádjeárvvu vuoddun leat dutkamušat gieldda ássiid smávvafluoddu bivdui geavahuvvon meahcástanjándoriin (omd Kangas 2006, Niemi je. 2009, Nykänen je. 2014) sihke ovddit jagiid vásáhusat ja čanusjoavkkuin ožžojuvvon máhcahat lohpeguovlluid meahcásteaddjimeriin. Seammá áigge meahcásteaddjiid meari

ráddjemin figgat eastadit guovlluid bahkkehallama ja váldit vuhtii boazodoallo bargguid guovllus.

Dán dihtomearremearrádusas leat meroštallan meahcástanjagiid 2022 - 2025 smávva fuoddu meahcásteami gaskamearálaš dihtomeriid. Smávva fuoddolobiin oažžu bivdit vuoncceslottiid, čáhcelottiid ja smávvaspiriid. Dihtomearremearrádusas lea geatnegasvuohta gullat guovllu fuodđodikšunservviid ovdal mearrádusa loahpalaš lohpe mearis ja smávva fuoddolobiin bivdojuvvon meahccevuonccesloddešlájain.

Dihtomearremearrádusa suvdilisvuoda sihkkarastin

Dán dihtomearremearrádusas oaivvilduvvon lobiid vuovdin ollašuhatto jahkásaččat guovtti muttus. Oassi dihtomearis luvvejuvvo vuovdimassii geassemánu álggus ja oassi sestojuvvo vuovdináigodahkii borgemánu lohppii. Dáinna meannudemiin sáhttá váldit vuhtii suoidne-borgemánus dáhpáhuvvan fuoddogolbmačiega- ja linnjárehkenastimiid bohtosiid ja heivehit daid lohpevuovdimii, mii lea guovddáš oassi suvdilisvuoda dorvvasteamis. Dihtomeriid juohkašuvvan vuosstas ja nuppi vuovdinmuttu gaskkas sáhttet molsašuddat guovlluid gaskka, iige dasa addo stivren dán mearrádusas, go dát ordnemat eai áitte gieldda ássiid vuoigatvuodaid, eaige meahce bivddu ekologalaš dahje sosiálalaš suvdilvuoda.

Borgemánu vuovdináigodat stellejuvvo jahkásaččat nu, ahte vejolaš eana- ja meahccedoalloministeriija ásahan meahcástanráddjehusat dahje -gildosat sáhttet váldot vuhtii lohpevuovdimis. Jus lobit leat vuvdojuvvon geasi vuovdináigodagas dakkár áigái ja báikái, gos meahccevuoncceslottiid bivdu gildojuvvo ásahusain, lobit gessojuvvojit eret ja dain máksojuvvon ruđat máhcahuvvojit.

Meahciráddehusas lea jahkelogiid vásáhus meahce bivddu meari heiveheamis stáhta eatnamiin. Plánejeaddjit vástidit meahce bivddu jahkásaš meari heiveheamis dihtomearremearrádusa rámaid siste. Bargu ollašuhatto fuodđoplánenvuogádagain. Lohpeplánen lea guovlluguovdasaš ja mihtideamis váldo vuhtii vuonccesloddenáliid molsašuddama lassin guovllu mehciid ráhkadus ja bivdovejolašvuodat, guovllu eará ávkástallan (ee. turisma- ja áhpásmuhttinatnu), luondduealáhusaid hárrjeheapmi ja boazodoallu ja eará eanageavaheapmi. Guvllolaš dihtomearit meroštallojit fuodđodikšunservviid guovdu.

Dán mearrádusas lean Lappi bálgoša guovlu ja Anára gieldda njealji smávva fuoddu lohpeguovllu (1605 Njáván, 1606 Gámas, 1608 Muotkkeduottar, 1609 Ánjel) guoskevaš dihtomeari spiehkasa eará guovlluin. Lokka ja Poartabávtti áldát leat guovllus, man dihtii čáhcelottiid bivdu lea guovllus dábálaš.

Dán dihtii leat bidjan dihtomeari maiddái lohpe meahcásteaddjiid mearái guovllus ovdal vuonccesloddeáigodaga álgima, goas čáhcelottiid bivdu geavatláččat lea. Lappi bálgoša guovllu dihtomeari meroštallama (oktanaga fámus lean lobit jándoris) vuoddun lea dutkojuvvon diehtu das, makkár meahcásteaddaga meahcásteaddjit gaskamearálaččat dahket ja mat leat dan ekologalaš ja sosiálalaš váikkuhusat. Dás leat heivehan ovddit dutkamusaid (omd Kangas 2006, Niemi je.

2009), Nykänen je. 2014) ja dihtomearri vástida eará sajis Suomas stáhta eatnamiin čuvvojuvvon meannudeami.

Meahcásteami plánemis ja meari árvvoštallamis váldet vuhtii maiddá sosiála suvdilvuoda. Dáinna oaivvildat dan, man galle meahcásteaddji sáhttet guovllus leat almmá, ahte dat hehttejit nubbi nuppi dahje earái luonddus johttiid. Dán meari árvvoštallama vuoddun lea dat máhcahat mii sierra dávjodagain ollašuvvan meahcásteamis lea jagiid áigge čoggon. Sosiála suvdilvuoda meari árvvoštallan lea nappo vuodduvvan vásáhusaide ja dahkko guvllolaččat.

Sámekultuvrii čielgasit gullelaš boazodoalu vuhtii váldin lohpebivddu plánemis ja meari árvvoštallamis lea okta guovddáš oassi sosiálalaš suvdilvuoda árvvoštallamis. Dihtomearremearrádusa válmmaštallama ovddidan ráddádallamiin leat eandalii giedahallan lohpebivddu ja boazodoalu gaskaš šaddan váttisvuodaid. Dát váldo vuhtii meahcástanáššehasaid bagadallamis, masa maiddá bálgošiid ovddasteaddjit ieža oassálastet. Maiddá sámekikki ovdan buktán áššit figgojuvvojit váldot vuhtii meahcásteami geavatláš plánemis.

Dihtomearremearrádusas dahkkon ealgabivddu meari árvvoštallamis mihttomearriin lea eastadit badjelmearálaš badjálas lobiid meari guovllus. Menddo stuorra mearri joavkkut ja meahcásteaddjit ovttá lohpemeahcástanguovllus sáhttá leat vejolaš dorvvolašvuodariska. Ásahuvvon dihtomearri 80-160 ha stáhta eana/meahcásteaddji lea olles meahcástanlága 8 §:s oaivvilduvvon guvlui ásahuvvon rehkenastima minima, mas sáhttá spiehkkaš geavatláš meahcástanordnemiid nu gáibidettiin.

Dákkár dilli sáhttá boahit ovdamearkan dalle, go stáhta eatnamiin bivdán joavkkuin leat anus maiddá priváhta guovllut, mat laktásit stáhta eatnamiin. Dalle meahcásteaddjimearri juohkása stáhta guovlluid viidásut guvlui. Eandalii sámiid ruovttuguovllus ii rehkenastima vuodul dahkkon minima hektárameari sáhte njuolga dakkáražžan heivehit ealgabivddu guovllulobiid miedihettiin, muhto bivddu mihtu meroštallamis galgá lassin váldit vuhtii guovllu boazodoalu sámiid árbevirolaš ealáhussan, ja guovlluid hárvves geaidnofierpmádaga, Dán sivas guovllulobiin mearridettiin sámiid ruovttuguovllus geavatláččat heivehat dihtomearremearrádusas ovdan buktujuvvon minimahektárameari olu stuorát viidodatgáibádusaid báhčči ja bivdojoavkku guovdu. Ealganáli vearuhusa mudden dáhpáhuvvá bivdolobiid bokte, ja daid miedihá Suoma fuoddoguovddáš.

Gáldut:

Hörnell-Willebrand M. 2005: Temporal and spatial dynamics of Willow grouse (*Lagopus lagopus*). – Acta Universitatis Agriculturae Sueciae 2005: 53 (Doctoral thesis).

Kangas, L. 2006. Metsäkanalintujen metsästys Pohjois-Suomessa. Metsästyskuolleisuus, metsästyksen valikoivuus ja kestävyys. Kala- ja riistaraportteja nro 378, Riistan- ja kalantutkimus.

Korhonen, P. 2004. Pienriistan metsästys Pohjois-Suomessa vuonna 2003. – Kala- ja riistaraportteja nro 326, Riistan- ja kalantutkimus.

Luonnonvarakeskus tilastotietokanta: Riistasaalis (verkkojulkaisu). [viitattu: 8.2.2022]. Saantitapa:
http://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE__06%20Kala%20ja%20riista__02%20Rakenne%20ja%20tuotanto__16%20Metsastys/5_Mets_saalis.px/table/tableViewLayout2/

Niemi, M., Nylander, E. & Korhonen P. 2009. Pienriistan metsästys Pohjois-Suomessa vuonna 2008. Riista- ja kalatalous – Selvityksiä 20/2009. 32 s.

Nykänen, A., Nylander, E. & Korhonen, P. 2014. Pienriistan metsästys Pohjois-Suomessa vuonna 2013. Riista- ja kalatalous – Tutkimuksia ja selvityksiä 13/2014. 43 s.

Paasivaara, A. 2021. Ylä-Lapin riekot 2018
<https://www.riistakolmiot.fi/raportit/yla-lapin-riekot-2021/>

Willebrand, T. & Hörnell, M. 2001: Understanding the effects of harvesting willow ptarmigan *Lagopus lagopus* in Sweden. – Wildlife Biology 7: 205-212.

Willebrand, T., Hörnell-Willebrand M & Asmyhr, L. 2011: Bag size is more sensitive to variation in hunter effort than to variation in willow grouse density. – Oikos 120: 1667 - 1673

Láhkačuoggát Láhka meahciráddehusas (234/2016) 18 §
Meahcástanláhka (615/1993) 6 §, 8 § ja 20 §
Láhka sámedikkis (974/1995) 9 §

Nuppástusohcan

Dán mearrádussii duhtameahttun sáhtta ohcat dasa nuppástusa váidalemiin Davvi-Suoma hálddahušiektái dego hálddahušgeavahanlágas (586/1996) ásahuvvo

Váiddačujuhus mielddusin.

Mearrádusa ollašuhttin

Dát mearrádus sáhtta ollašuhttot nuppástusohcamis fuolatkeahtta. Nuppástusohcanvirgeopmahaš sáhtta goittotge gielddit mearrádusa ollašuhttima.

Mearrádusa diehtunaddin

Dát mearrádus addojuvvo diehtun oktasašdiehtunaddimiin. Mearrádus dollojuvvo oaidninláhkáii 1.6.2022 rádjai Meahciráddehusa Oulu doaimmahagas, Veteraaninkatu 5, 90101 Oulu. Áššegirjji oaidninláhkáii bidjamis almmuhuvvo Meahciráddehusa neahttasiidduin ja lassin čuovvovaš bláđiin: Lapin Kansa, Kaleva, Kainuun Sanomat, Maaseudun Tulevaisuus ja Hufvudstadsbladet

Fuoddodoallohoavda

Jukka Bisi

Ovdanbukti

Ahti Putaala